

**ЗА СЪХРАНЯВАНЕТО НА
СЧЕТОВОДНАТА ПРОФЕСИЯ ЧРЕЗ
ОТСТОЯВАНЕ НА КОМПЕТЕНЦИИ,
ПОЧТЕНОСТ И
ПРОФЕСИОНАЛИЗЪМ**

проф. д-р Даниела Фесчиян
УНСС, гр. София

Владимир Христов
Регистриран одитор

Ключови думи:	Резюме
<p>Счетоводство</p> <p>Счетоводна професия</p> <p>Професионална квалификация</p> <p>Професионална компетентност</p> <p>Знания и умения на съставители на финансови отчети</p>	<p>В статията се акцентира върху необходимостта от съхраняването на традиционните изисквания, свързани с висока компетентност, придобиването и поддържането на професионални знания и умения на практикуващите счетоводители. Целта на авторите е чрез критичен анализ на обективното състояние на счетоводната професия в страната да поставят основата на открит и задълбочен професионален дебат относно настоящето и бъдещето на счетоводната професия в Република България. След разкриването на основните фактори, влияещи върху състоянието на счетоводната професия, се поставят въпросите за необходимостта от сертифициране на съставителите на финансови отчети и свързаните с това законодателни промени. Представените мисли и идеи са лично виждане на авторите за състоянието и тенденциите в развитието на счетоводната професия в Република България и не ангажират професионалните организации и институциите, в които членуват.</p>

„И тъй, напиши, което видя, което е и което има да стане след това“.

Апокалипсис 1:17-19

"...за да знаят, че съм направил всичко по силите си да попреча на онова, което се задава".

Жозе Родригеш Душ Сантуш

Увод

Намираме се в навечерието на тридесетгодишнината от приемането на първия след демократичните промени в страната Закон за счетоводството.¹ Тридесет години са достатъчен времеви период, в който би трябвало ясно да личат традиции, компетентност, висока отговорност и утвърдена почтеност на поколения професионалисти. Такива юбилеи са повод за размисли за състоянието на счетоводната професия в страната. Целта на представения в статията критичен анализ е разкриването и систематизирането на негативните тенденции и проектирането на пътищата и начините за тяхното редуциране. В тази връзка е добре да си припомним мисълта на проф. Коста Пергелов, че е необходимо да се „прави преглед на изминатия път, да се преосмисля постигнатото, да се сочат „белите петна“, да се отприщва бента на творческата енергия у хората и без да се проявява страх от еретизъм, да се споделят повече идеи и мисли, да се поддържа определена ценностна система и професионална позиция, основаваща се на плурализма, като основен белег на съвременната епоха“.²

За постигането на изследователската цел се поставят следните задачи:

1. Разкриване на тревожната тенденция, която е свързана с въздържанието от открита професионална дискусия, отнасяща се до настоящото състояние и бъдещото развитие на счетоводната професия в Република България.

2. Със споделянето на настоящите размисли да се постави основа на един широк професионален дебат относно настоящето и бъдещето на счетоводната професия в страната.

Представените мисли и идеи са лични виждания на авторите за състоянието и тенденциите в развитието на счетоводната професия в Република България и не ангажират професионалните организации и институциите, в които членуват.

1. Фактори, влияещи върху състоянието на счетоводната професия в Република България

Като основни фактори, влияещи върху състоянието на счетоводната професия в страната, могат да се посочат:

- липса в преобладаваща част от предприятията на системи за вътрешен контрол, което значително повишава равнището на присъщия и контролен риск при осъществяване на тяхната дейност;
- чести законодателни промени в областта на счетоводството и данъците;

¹ Закон за счетоводството, обн., ДВ, бр. 4 от 15 януари 1991 г., отм., ДВ, бр. 98 от 16 ноември 2001 г., в сила от 1 януари 2002 г.

² Пергелов, К. „Теоретичната подготовка, психологическата нагласа и нравствената извисеност на одиторите – от решаващо значение за изпълнение на Директива 2006 на Европейския парламент“, Годишник на ИДЕС, София, 2007 г., стр. 69.

- недостатъчно внимание от страна на ръководството по отношение на въпросите, свързани с финансовите отчети, счетоводната система и системата за вътрешен контрол;
- интерес на ръководството за прилагане на неподходящи средства за минимизиране на отчетените финансови резултати за целите на данъчното облагане;
- доминиране в ръководството на едно или малка група лица без насрещен контрол;
- демонстриране на явно незачитане на законовата рамка и регулаторните органи от някои ръководители;
- наемане на неефективен счетоводен, ИТ персонал и вътрешни одитори;
- висок относителен дял на сделки със свързани лица;
- липса на разписани и публично оповестени подходящи, ясни и прозрачни процедури за подбор на кандидати за работа;
- липса на адекватна организация и разписани процедури за адекватно разделение на задълженията между служителите в дадено предприятие и независими проверки;
- липса на разписани правила и изградена система за разрешаване и одобряване на сделките;
- липса на своевременно и стандартизирано/типизирано документиране на сделките и др.

Като резултат от некоректно поставени цели и стратегии на ръководството се наблюдават и съответни неадекватни действия, свързани с признаването и оценката на активите, пасивите, приходите и разходите. Когато водещият мотив е укриване на данъци, се укриват или се отлага признаването на приходи, което рефлектира в необичайно по вид и размер финансиране от собствениците с цел да се покрива т. нар. на професионален жаргон „червена каса“, както и до несъответствие между фактически наличните активи и наличните такива по счетоводни данни. В случаите, когато възнаграждението на ръководството зависи от постигнатите резултати и се цели подобряване на финансовите показатели, обичайните практики, които се наблюдават, са капитализиране на разходи, които при равни други условия би следвало да се отчитат като текущи, признаване на текущи разходи за нематериални активи, неначисляване на провизии, неначисляване на дължими данъци и на лихви за просрочени задължения. В тази връзка едни от най-проблемните казуси при упражняване на счетоводната професия в страната са свързани с признаването, периодизацията и оценките на активите, пасивите, приходите и разходите. Масово в практиката се наблюдава явно непознаване и неразбиране на ключови постановки от приложимите счетоводни стандарти, което е следствие на изключително ниската професионална подготовка на практикуващите счетоводители. Може да се обобщи, че преобладаващата част от практикуващите счетоводители не разбират философията и духа на

приложимите счетоводни стандарти, а в определени случаи те дори не ги познават. Така например:

- получените кредити не се отчитат по амортизируема стойност чрез прилагане метода на ефективната лихва;
- лихвите по финансови лизингови договори не се признават пропорционално на относителния дял на подлежащите на плащане суми по договора за периода в общата сума на договорените наемни плащания за предприятията, прилагащи Националните счетоводни стандарти;
- стимулите по оперативни лизингови договори не се отчитат, съответно приходите/разходите не се признават чрез прилагане на линеен метод;
- не се отчитат отсрочени данъчни активи и пасиви;
- признаването на приходи не е обвързано с разпоредбите на приложимите счетоводни стандарти и др.

2. За необходимостта от продължаващо обучение

Ситуацията е допълнително усложнена от факта, че продължаващо обучение с цел поддържане на професионалната квалификация на практикуващите счетоводители изобщо отсъства или е на критично ниско ниво. Особено стряскащо е самоподценяването на професионалните счетоводители, което стига до такива изкривявания, че съществуващите организации на практикуващите счетоводители в провежданите от тях семинари акцентират основно на обучения в областта на данъците, но не и в областта на счетоводството. С известна доза ирония не може да бъде подминат и „иновативният“ роден принос в псевдоподдържането на професионалната квалификация на счетоводителите под формата на провеждане на семинари от местни дружества с български лектори в чужбина. Според авторите на практика това не е обучение, а типична данъчно призната екскурзия, доказателство за безграничната родна „креативност“.

Тревожен е фактът, че за преобладаващата част от практикуващите счетоводители концепцията за вярно и честно представяне съществува само на думи. Тази концепция бе подменена от приоритизирането на данъчните над счетоводните правила до степен фетишизиране, както и от стремежа чрез счетоводството да се създава информация, необходима за чисто статистически цели. Доказателство за това е публикуването в Търговския регистър на статистически годишни отчети за дейността вместо на финансови отчети. За част от практикуващите счетоводители някои от фундаменталните принципи са истинска „terra incognita“. Така например преобладаващият брой счетоводители вместо да се съобразяват с принципа за предимство на съдържанието пред формата съвсем убедено отдават предпочитание на формата пред съдържанието, като култът към формата е довел до ситуации, граничещи с абсурд, например за чисти парични потоци се изискват и издават фактури. Основания за твърдението за изключително ниската професионална квалификация на

практикуващите счетоводители дават и естеството на поставяните от тях въпроси в различни, не бихме ги нарекли професионални, а по-скоро групи по интереси в социалните мрежи. Ниската професионална квалификация на много от практикуващите счетоводители в страната често ги изправя пред противоречия и конфликти с одиторите в тези предприятия, които подлежат на независим финансов одит. Парадоксален факт е, че в Закона за счетоводството липсват каквито и да било изисквания за доказване на професионална компетентност и умения от т. нар. съставители на финансови отчети. В редиците на счетоводната гилдия се вляха всякакви специалисти, завършили съмнителни краткосрочни счетоводни курсове, пенсионери, които допълват пенсията, работейки като счетоводители, без да инвестират в нови знания. Впечатляващо е и самочувствието и олицетворяването като счетоводители на наети за въвеждане на счетоводни документи „клавиатурчици“, които без образование и опит изпълняват дневен норматив. Не е напълно прекратена и изначално погрешната практика на преквалификация на безработни от всякакви професионални профили с организирано провеждане на няколкоседмични курсове за преквалифициране в счетоводители. Все още се срещат обяви за провеждани курсове с нереалистични претенции за обучения, с минимален хорариум от неразпознаваеми в академичните и професионални среди лектори, но с обещания за достигане на висше ниво в професионалните знания и умения. Това е естествен резултат от липсата на нормативно регламентиране на професионалните качества, знания, умения, както и ясни изисквания към лицата, които имат право да обучават. Липсата на регламент доведе до ситуация, в която всеки, който иска да стане счетоводител, може да бъде обучаван от всеки, с претенции да е такъв. Погрешно разпространеното в практиката схващане, че счетоводството е занаят, води до необратими последици. Наука с фундаментална теория, основана на вековна философия, принципи и методи, се представя профанизирано като съвкупност от процедури, елементарни техники и погрешни практики. Стига се до недопустимо елементаризиране, свеждащо дълбока философия и логика до „дебитокредитиране“. За съжаление, в момента счетоводител може да бъде всяко можещо да пише физическо лице, а ако е успяло правилно да отрази операциите по счетоводните сметки, то ще се счита и за корифей. Тези псевдоспециалисти внушават и впечатлението, че счетоводството е нещо елементарно и евтино. Това е и една от причините за многото недостатъци в счетоводната отчетност на предприятията, както и за пренебрежителното отношение към счетоводството и счетоводителите. Третирайки като счетоводство само простото регистриране на данните по счетоводните сметки, все още продължава да се счита, че това е рутинна съвкупност от технически дейности, които са от компетенциите на всеки. По този начин на много места счетоводството е предоставено в ръцете на непрофесионалисти.

Понастоящем голяма част от счетоводителите мислят не за икономическия смисъл и съдържание на сделките и събитията, а за счетоводните сметки, по които трябва да бъдат регистрирани. Един от фундаменталните счетоводни принципи за предимство на съдържанието пред формата остава дълбоко пренебрегван, може би най-вече заради

неговото неразбиране. Така например често срещано в практиката е доставчиците и клиентите да се третират като такива в рамките на текущия отчетен период, ако обаче сделката се отнася до текущата отчетна година, но съответният първичен счетоводен документ (най-често фактура) е датиран от м. януари на следващата отчетна година, същите тези клиенти и доставчици се трансформират в други дебитори и кредитори.

Характерно за съвременната практика е нежеланието на съставителите на финансови отчети да поддържат професионалната си квалификация и да я усъвършенстват, поне с четенето на специализирана литература, като същевременно убедено и неубедително изразяват своята категорична позиция без аргументация и без доказване на компетенции за познаване на фундаменталната счетоводна теория и утвърдената методология в съответната област. Често пъти счетоводители без достатъчна професионална компетентност заблуждават ръководителите на отчитащите се предприятия, че са възможни невъзможни решения. Порочна практика е счетоводителите, а и ръководителите да разчитат на одиторите за светкавични консултации в движение, гледайки на одитора като на допълнение към счетоводния апарат на предприятието. Според личното ни разбиране за етика и професионализъм изискването и предоставянето на такива консултации от типа „неприсъствено и в движение“ е високо рисково и непрофесионално.

Нивото на професионална етика на практикуващите счетоводители е също критично ниско. Достатъчно е да се види задаваният тон (често граничещ с арогантност) на комуникация в гореспоменатите групи по интереси в социалните мрежи. Масова практика е да се приемат нови клиенти, които не са погасили задълженията си към предходни счетоводители, при това по начин, граничещ с агресивност, и в условията на нелоялна конкуренция чрез предлагане на необосновано ниски цени. Може да се обобщи, че предстои извървяването на дълъг път към формирането и утвърждаването на съдържателна морално-етична ценностна система. Необходим е висок морал, професионална солидарност и всеотдайност в името на съхраняването и издигането имиджа на професията.

Не може да се отрече, че счетоводната професия у нас се развива в специфични условия, съчетаващи спорност на понятието „пазарна икономика“, приоритетност на формата пред съдържанието и незачитане на писаните и неписаните професионални и етични правила. Професионалното упражняване на счетоводната професия обаче предполага две неща: свободни пазарни отношения и освободено, несхоластично мислене, изчистено от влиянието на строгите конкретни правила. При счетоводството конкретните норми се съчетават с общоприетите принципи, вследствие на което се вземат решения, които са далеч от формалното прилагане на конкретна счетоводна норма.

В счетоводството водеща би следвало да бъде достоверността. В счетоводната ни практика обаче се наблюдава „данъчно мислене“, което има негативни последици върху достоверността на финансовите отчети.

От една страна, обективните икономически условия не позволяват реалното съдържателно използване на основни понятия, подходи и методи, които иначе фигурират в нормативната база (например справедлива цена, разходи по минал трудов стаж и т.н.), тъй като липсва надеждна информация за тяхното определяне. От друга страна, много често на практикуващите счетоводители не се дава възможност професионално да изпълнят задълженията си поради натиск от ръководството, стремящо се в повечето случаи да минимизира данъчните си задължения, което често води до конфликти между счетоводители, ръководители, одитори и официални държавни служители.

В тази обстановка много от практикуващите счетоводители избягват прецизирания в текущото счетоводно отчитане, като например отразяването на отсрочени данъци, начисляване на обезценки и провизии, а понякога и самите те не притежават професионалната квалификация да прилагат тези сравнително нови разпоредби на счетоводното законодателство. Същевременно ръководителите на предприятията все още не приемат или не осъзнават отговорността си за изготвянето на прогнозни преценки за събитията, чиито резултати съдържат определена степен на несигурност и изобщо отговорността си по отношение на годишните финансови отчети.

Много често счетоводителите се озовават между „чука и наковалнята“, защото от една страна стоят техните професионални разбирания, а от другата страна е натискът от ръководството за постигане на определени конкретни резултати и страхът от по хамлетовски поставения въпрос „А какво ще кажат данъчните?“.

Може да се заключи, че е необходима пълна промяна във възприетия модел на поведение.

Традициите в отчетността и контрола, не само в годините на централизирана планова икономика, а и в последните тридесет години, се свързват с висока степен на регулиране. Психологията на повечето счетоводители е формирана в типизирана рамка на детайлно регламентиране на едно законосъобразно поведение чрез множество закони и подзаконови нормативни актове. Прилагането на съвременното счетоводно законодателство изисква коренна промяна в начина на мислене и подхода на практикуващите счетоводители.

При определени условия счетоводителите са изправени пред задачата да потвърдят или отхвърлят като удачно всяко индивидуално или колективно решение, опиращо се на нормативно разрешената свобода на действие. Проблемът е в това, че както при вземане на решение, така и при неговата оценка има определена доза субективизъм, който може да бъде ограничен единствено по пътя на повишаване на квалификацията и преодоляване на психологическата нагласа да се избира по-лекият път, като се следват някакви предписания, вместо да се поеме дори и минималното предизвикателство за използване на един или друг съвременен модел на отчитане.

Трябва ясно да се подчертае, че отговорността за изготвянето на финансовия отчет се носи от ръководството на отчитащото се предприятие, но много често на това ръководство му липсва

необходимата компетентност, за това и проблемите се решават с думите „Виж, измисли, натъкми“.

Налице е и липса на разбиране от страна на ръководството, че счетоводната система надхвърля многократно рамките на счетоводния отдел, което може да е всичко друго, но не и подход за изготвяне на достоверни финансови отчети. На практика е налице един порочен кръг. От една страна, подценяването на ролята и значението на счетоводството от страна на ръководството на отчитащото се предприятие води до липсата на самочувствие и амбиции в практикуващите счетоводната професия. Дори и да притежават необходимите знания, много често те не могат да ги приложат на практика, а с това да покажат на ръководителите значимостта на счетоводната методология. От друга страна обаче, самите практикуващи счетоводители често са с твърде ниско професионално и личностно ниво, което е предпоставка за неуважително отношение към тяхната работа и за подценяване на мястото и ролята на счетоводството в цялостния мениджмънт на предприятието.

Гореизложените проблеми доказват обективната необходимост да бъде разработена национална концепция за развитието на счетоводството в страната и тя да бъде следвана неотклонно. Авторите извеждат на преден план необходимостта от разработването и приемането на правила и регламенти относно нивото на професионална квалификация и компетентност на практикуващите счетоводители в следните три области:

- образование – специалностите, учебните планове и програми, структурата и съдържанието на академичните дисциплини и техният хорариум, гарантиращи необходимите базови познания, придобити по време на университетското обучение от съставителите на финансови отчети. Това трябва да гарантира познания за сериозния теоретичен фундамент на счетоводството като наука и приложна дейност;
- изпити за доказване на професионална компетентност, които трябва да оценят не само необходимата степен на теоретични знания, но също така и способността за прилагането на тези знания в конкретни и реални практически ситуации. Аргументация за това ни дава изконната истина, че знания, умения и опит се придобиват, докато професионална компетентност се доказва;
- опит, съответстващ на функциите в практиката, защото от изключителна важност за всеки професионалист е не само да притежава солидни теоретични знания, но също така да бъде и в състояние да прилага тези знания компетентно в реална работна среда.

В тази връзка е необходимо да се припомнят думите на патриарха на българското счетоводство проф. д-р Димитър Добрев, които днес придобиват особена актуалност, че „Счетоводителят трябва да е почти енциклопедист, той трябва да познава не само техниката на

счетоводството, но и юриспруденцията, нормативните актове, финансите, психологията на хората; да може да предвиди, да планира, да прогнозира и успешно да разпределя финансите на предприятието“.³

3. За необходимостта от законодателни промени

По мнение на авторите, основна цел пред професионалните организации на счетоводителите трябва да бъде развитието на счетоводната професия с непрекъснато подобряване на качеството на счетоводните услуги в интерес на обществото. За постигането на тази цел е необходимо практикуващите счетоводители да притежават необходимото образователно и квалификационно равнище.

Все още обаче българските счетоводители остават сравнително затворени в собствената си страна. В Република България няма професионална организация на счетоводителите, която да е член на Международната федерация на счетоводителите. Този факт държи българските счетоводители настрана от постиженията на техните колеги в световен мащаб. Глобализацията на икономиката поставя нови изисквания към счетоводната професия. Българските счетоводители не бива да изостават от промените, които очакват развитието на счетоводната професия. Настоящите условия изискват и налагат прилагането на нов стил на мислене и действие. Счетоводните решения трябва адекватно да представят икономическата реалност. Публичността, прозрачността и достоверността на финансовите отчети, както и тяхната разбираемост от потребителите, в това число и инвеститорите, е основно изискване към професионалистите. Ето защо мениджмънтът и стратегията за развитието на счетоводната професия би следвало да бъдат поверени на независими професионални организации, които да провеждат политика на хармонизация със своите колеги от цял свят.

Дошло е времето, в което не търпи отлагане професионалните организации на счетоводителите в Република България да заемат своето водещо място в обществото, за да не се допуска ограничен кръг от собствените им членове или практикуващите професията да унищожат респекта към труда на истинските професионалисти.

Подобни проблеми съществуват и в счетоводната практика на други страни, включително такива с доказани традиции, но не и в степента, в която се проявяват в България.

Всичко това доказва необходимостта от диалог между заинтересованите страни в лицето на инвеститорите, ръководителите, счетоводителите, одиторите и регулаторите, която да осигури чуваемост на страните. За това обаче е необходима промяна в нормативното регламентиране. В действащото законодателство на Република България няма предявени професионални изисквания към ръководните кадри на съответните предприятия, като по такъв начин често предприятията се ръководят от акцидентни хора. В тази област са необходими радикални

³ СП, ИДЕС, ИВОБ, „Одитът в България“, София, 2012 г., стр. 126.

реформи, защото именно от налагания управленски стил зависят не само мястото, ролята, уважението към наетите счетоводители, чиято дейност е част от фирмената култура, а и мястото на съответното отчитащо се предприятие на стопанската карта на страната.

Един крайно наболял проблем, свързан с качеството на създаваната счетоводна информация, който по непонятни причини се избягва при всички промени в Закона за счетоводството, е необходимостта от сертифициране на съставителите на финансовите отчети. И ако обществото наистина има потребност от висококачествена счетоводна информация, която да е от полза на потенциалните ѝ потребители, открито и аргументирано трябва да заяви, че потребност от сертифициране има.

Ефектите от такова сертифициране могат да се систематизират, както следва:

- повишаване качеството на създаваната счетоводна информация;
- повишена полезност за потребителите на счетоводна информация – те ще могат да бъдат сигурни в квалификацията, знанията, уменията и професионалните компетенции на сертифицираните професионалисти. Сертификатите ще гарантират, че всички системи, процедури и процеси на управление на счетоводната дейност ще бъдат ефективно администрирани, законосъобразни и в духа на т. нар. „добра счетоводна практика“;
- наличие на определени качества на сертифицираните професионалисти, а именно:
 - ✓ професионализъм и компетентност;
 - ✓ честност и обективност;
 - ✓ активност и креативност;
 - ✓ високи етични стандарти;
 - ✓ конфиденциалност;
 - ✓ постижения и високи резултати при минимум риск;
 - ✓ гарантиран опит и познания на най-добрите практики;
 - ✓ постоянно поддържани и актуални професионални познания;
 - ✓ трансфер на знания и умения в организацията.
- удостоверяване на качество – сертификатът ще гарантира, че професионалистите отговарят на необходимите критерии да бъдат съставители на финансови отчети;
- яснота на критериите и правилата за сертифициране – правилата за сертифициране следва да задават ясни и точни критерии за необходимите знания, умения и професионални компетенции за професионална работа в областта на счетоводството.

Сертифицирането би трябвало да бъде възложено на независимите професионални организации на счетоводителите, които заедно с експерти от академичните и професионалните среди да разработят съответни професионални стандарти, регламентиращи изискванията и процедурите по придобиването на съответния сертификат.

Тъжната истина е, че преобладаващата част от счетоводителите в Република България изпитват непреодолим страх от сертифициране чрез полагане на изпити. Друга, значително по-малка част, претендираща за „нещознаене“, твърди, че иска сертифициране, без да има ясна представа какво точно представлява този процес и каква е процедурата за неговото реализиране. Типичен пример за това е Институтът на професионалните счетоводители в България, който към настоящия момент нарушава собствения си устав, елиминирайки предвидената в него възможност за доброволно сертифициране.⁴ Тази част от устава на сдружението си остава едно добро пожелание, една мъртва разпоредба, поради липсата на каквито и да било предприети действия в тази насока. Очевидно липсва и заявка за сертифициране дори и на един негов член. По такъв начин претенциите на практикуващите счетоводители, че имат добра професионална квалификация, „увисват“ без аргументация и не отговарят на обективната действителност. Нещо повече, допълнително са компрометирани от яростната им съпротива срещу евентуално сертифициране. Обикновено нежеланието за полагане на изпити е пряко свързано и породено от несигурността в професионалната подготовка и квалификация, базирани на личностни знания и умения. По такъв начин практикуващите счетоводители у нас се самоизолират от членство в международните професионални организации. В международен аспект това поражда недоверие в професионалната им квалификация и съмнения в съблюдаването на международните регламенти относно квалификационното равнище на счетоводителите в България. Огромен проблем в тази посока е липсата на международно призната професионална организация на счетоводителите в България. Това води до недопустим уклон професията да се развива на база личните интереси на тези, които я упражняват, а не на база на обществения интерес.

Промени в Закона за счетоводството в тази област са необходими, но тези промени би следвало да се правят в контекста на една средносрочна и дългосрочна концепция за развитието на счетоводната професия в Република България, която да бъде разработена и приета съгласувано с всички заинтересовани страни. В противен случай такива промени биха изглеждали самоцелни и ефекти от тях едва ли могат да бъдат очаквани.

Изискванията и очакванията на обществото, свързани със счетоводната професия, не могат да бъдат реализирани от само себе си. Крайно време е счетоводната общност да се вгледа сама в себе си и при това с критичен поглед и безкомпромисни изисквания и да промени собственото си мислене.

⁴ Съгласно чл. 15, ал. 1 от Устава на ИПСБ всеки пълноправен член на ИПСБ има право да кандидатства за сертифициран професионален счетоводител по реда и условията, предвидени в професионален стандарт на ИПСБ. Към настоящия момент такъв професионален стандарт не съществува.

Заклучение

Представеният от авторите критичен анализ на обективното състояние на счетоводната професия в страната позволява да се систематизират следните резултати, обобщения и изводи:

1. Установена е тревожна тенденция, свързана с въздържанието от открита професионална дискусия, отнасяща се до настоящото състояние и бъдещото развитие на счетоводната професия в Република България.

2. Доказана е наложителността от широк професионален дебат относно настоящето и бъдещето на счетоводната професия в страната.

3. Систематизирани са основни фактори, влияещи върху състоянието на счетоводната професия в страната.

4. Аргументирана е потребността от продължаващо обучение, което да поддържа и надгражда професионалната квалификация на практикуващите счетоводители.

5. Обоснована е необходимостта от законодателни промени в контекста на стратегия/концепция за развитието на счетоводната професия в България.

6. Стига се до извода, че основна цел пред професионалните организации на счетоводителите трябва да бъде развитието на счетоводната професия с непрекъснато подобряване на качеството на счетоводните услуги в интерес на обществото.

Авторите са убедени, че бъдещето на счетоводната професия е свързано с непрекъснато нарастване на очакванията и изискванията на обществото към нея, което поставя на преден план въпросите, свързани с необходимостта от висока професионална компетенция, личностни качества и способности, адекватни да отговорят на съвременните изисквания. Необходимо е да се изтъкне, че счетоводната професия не започва днес и сега, а е наследник на поставената вековна традиция от проф. д-р Димитър Добрев, издигнал счетоводството на равнището на единна научна дисциплина в системата на висшето образование в България и в авторитетна и доказана с квалификацията на „счетоводния кадрови потенциал“⁵ професия. Още по-тревожни са констатациите ни за нивото на счетоводната професия в България сто и шест години след извършеното от него изясняване на същността на счетоводството от гледна точка на неговия произход и историческо развитие, като „една логическа писмена регистрация на количествено конкретизирани парично-стойностни съждения и установления, съобразно тяхната каузална връзка и стопанско функционално въздействие“.⁶ Пример и отправна точка в самоусъвършенстването на практикуващите трябва да бъдат ярко изразените и защитени възгледи на учения – счетовед, аргументиращи научните основи на счетоводството и систематизиращи основните теории: персонифистичната теория за счетоводството, материалистичните теории – материалистичния дуплицизъм и материалистичния триплицизм, економетричната теория и

⁵ Добрев, Д. „Счетоводството в своя произход и научна основа, София, 1937 г.

⁶ Добрев, Д. „Систематично търговско счетоводство“, София, 1914 г.

рационалистичната теория. В този дух е добре да припомним и думите на титана на българската счетоводна мисъл. Проф. д-р Димитър Добрев ни доказва и завеща, че „...счетоводството не е занаят, а знаме, което трябва да се носи с чест и достойнство“.⁷ И нека всеки практикуващ тази професия да бъде достоен знаменосец!

Библиографска справка

1. Добрев, Д. „Систематично търговско счетоводство“, София, 1914 г.
2. Добрев, Д. „Счетоводството в своя произход и научна основа“, София, 1937 г.
3. Добрев, Д. „Списание на ИЗЕС“, бр. 4-5, София, 1942 г., стр. 173.
4. Пергелов, К. „Теоретичната подготовка, психологическата нагласа и нравствената извисеност на одиторите – от решаващо значение за изпълнение на Директива 2006 на Европейския парламент“, „Годишник на ИДЕС“, София, 2007 г., стр. 69.
5. СП, ИДЕС, ИВОб. „Одитът в България“, София, 2012 г., стр. 126.

ON THE PRESERVATION OF THE ACCOUNTING PROFESSION THROUGH CHAMPIONING COMPETENCE, INTEGRITY AND PROFESSIONALISM

Prof. Daniela Feschiyan, PhD
University of National and
World Economy, Sofia

Vladimir Hristov
Certified Public Accountant
Registered Auditor

Keywords:	Summary
<p>Accountancy</p> <p>Accounting profession</p> <p>Professional qualifications</p> <p>Professional competence</p> <p>Financial statements preparers' knowledge and skills</p>	<p>The article highlights the necessity for preserving the traditional requirements related to practitioners' high competence and the acquisition and maintenance of professional knowledge and skills. The authors aim at laying the foundation of an open and in-depth professional discussion on the present condition and the future of the accountancy profession in the Republic of Bulgaria through a critical analysis of the state of play. After describing the main factors influencing the state of the accountancy profession, the issue is raised of the need for certifying preparers of the financial statements and the related changes in legislation. The thoughts and ideas presented are a personal view of the authors on the status and trends in the development of the accountancy profession in the Republic of Bulgaria and do not engage the professional bodies and institutions whose members the authors are.</p>

⁷ Добрев, Д. „Списание на ИЗЕС“, бр. 4-5, София, 1942 г., стр. 173.